

BÖLÜM 5

ODONTOJENİK HASTALIKLAR

Fatih YÜKSEL ¹

GİRİŞ

- KBB kliniğine başvuran hastalarda karşılaşılan birçok durum dental kaynaklı enfeksiyonlardır. Bu enfeksiyonlar hayatı tehdit edebilecek boyutlara ulaşabilir.
- Çenede bulunan kistler ve tümöral oluşumlar da KBB ve çene cerrahisi uzmanlarının ortak tedavi yaklaşımını gerektirebilir.
- Bu bölümde odontojenik enfeksiyonlar, odontojenik kist ve tümörlerden bahsedilecek ve temel bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

ODONTOJENİK ENFEKSİYONLAR

- Odontojenik hastalıklar, maksilla ve mandibuladaki en önemli enfeksiyon kaynağıdır.
- Diş dokularında oluşan apseler; diş absesi, dentoalveolar apse ve odontojenik apseler olarak tanımlanır^{1,2}.
- Etiyolojide genellikle, periapikal veya periodontal enfeksiyonlar, kistler, kök parçaları, perikoronar cepler, çürük diş, kontamine iğne, travma ve komşu enfeksiyonlar bulunur^{3,4}.

Hikaye ve Fizik Muayene

- Hikaye; semptomlar, başlangıç ve süre değerlendirilmelidir.
- Fizik muayene; palpasyon, perküsyon, şişliğin derecesi, dil ve ağız tabanı pozisyonu, hava yolu açıklığı ve vital bulgulara bakılmalıdır.
- Klinik bulgular; ağrı, şişlik, trismus, ateş, lenfadenopati, halsizlik, baş ağrısı görülebilir².
- Radyolojik incelemeler; direkt grafiler, ultrasonografi (USG), bilgisayarlı tomografisi (BT) ve manyetik rezonans görüntüleme (MR)'den faydalanılır.
- Enfeksiyon yönetiminde dikkat edilmesi gereken noktalar; enfeksiyon etkeni ve virulansı, anatomik lokalizasyon, olası yayılma yolları ve hastanın immünitesidir.
- Enfeksiyonun yayılımı ile ilişkili faktörler; diş kök uzunluğu, kök pozisyonu, apikal bölgedeki kemiğin kalınlığı, diş kökünün ilişkili olduğu kaslardır⁵.

¹ Uzm. Dr., Konya Şehir Hastanesi KBB Hastalıkları Kliniği, kbbfatih@yahoo.com

CEVAPLAR

1. A
2. C
3. E
4. A
5. E
6. Malign ameloblastomada hücresel atipi yoktur ve metastaz görülür, ameloblastik karsinomda hücresel atipi vardır, metastaz yapmaz ve lokal agresiftir.
7. Radiküler kist (periapikal Kist) ve Kollateral inflamatuvar kist.
8. Vena angularis tromboflebiti ile kavernöz sinüs trombozu
9. Multipl odontojenik keratokistler, deride multipl nevoid bazal hücreli karsinomlar, iskelet deformiteleri, yüksek arklı damak, dudak-damak yarığı, falks serebri kalsifikasyonu, tipik yüz şekli (frontal şişlik, hipertelorizm, mandibular prognatizm), mental retardasyon, konjenital hidrosefali, konjenital körlük ve şaşılık, seksüel anomaliler görülebilir.
10. Adenomatoid odontojenik tümör (adenoameloblastom). Bulguları; üçte ikisi yaşamın ikinci on yılından önce, üçte ikisi ön maksillada, üçte ikisi kadınlarda ve üçte ikisi gömülü dişle (kanin diş) ilişkilidir.

KAYNAKLAR

1. Siqueira JF, Rôças IN. Microbiology and treatment of acute apical abscesses. *Clinical Microbiology Reviews*. 2013;26(2): 255–273. doi:10.1128/CMR.00082-12
2. Kurnaz S, Kiraz G. Odontojenik Enfeksiyonların Değerlendirilmesi, Komplikasyonları ve Tedavisi–Derleme. *Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2017; 26(2): 175-180.
3. Ogle OE. Odontogenic Infections. *Dental Clinics of North America*. 2017;61(2): 235–252. doi:10.1016/j.cden.2016.11.004
4. Öztürk K, Delilbaşı EA. Odontojenik Enfeksiyonlar ve Yayılım Komplikasyonları. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*. 2018; 27(3): 363-373. doi:10.17827/aktd.376287
5. Türker M, Yücetaş Ş. (2004) Ağız, diş, çene hastalıkları ve cerrahisi. (3. Baskı). Ankara. Özyurt matbaacılık
6. Heim N, Faron A, Wiedemeyer V, et al. Microbiology and antibiotic sensitivity of head and neck space infections of odontogenic origin. Differences in inpatient and outpatient management. *Journal of Cranio-Maxillo-Facial Surgery: Official Publication of the European Association for Cranio-Maxillo-Facial Surgery*. 2017;45(10): 1731–1735. doi:10.1016/j.jcems.2017.07.013
7. Zhang C, Tang Y, Zheng M, et al. Maxillofacial space infection experience in West China: a retrospective study of 212 cases. *International journal of infectious diseases: IJID: official publication of the International Society for Infectious Diseases*. 2010;14(5): e414–417. doi:10.1016/j.ijid.2009.08.002
8. Jundt JS, Gutta R. Characteristics and cost impact of severe odontogenic infections. *Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology and Oral Radiology*. 2012;114(5): 558–566. doi:10.1016/j.oooo.2011.10.044
9. da Silva LP, Gonzaga AKG, Severo MLB, et al. Epidemiologic study of odontogenic and non-odontogenic cysts in children and adolescents of a Brazilian population. *Medicina Oral, Patologia Oral Y Cirugia Bucal*. 2018;23(1):e49–53. doi:10.4317/medoral.22138
10. Rajendra Santosh AB. Odontogenic Cysts. *Dental Clinics of North America*. 2020;64(1): 105–119. doi:10.1016/j.cden.2019.08.002

11. Regezi JA. Odontogenic cysts, odontogenic tumors, fibroosseous, and giant cell lesions of the jaws. *Modern Pathology: An Official Journal of the United States and Canadian Academy of Pathology, Inc.* 2002;15(3): 331–341. doi:10.1038/modpathol.3880527
12. Soluk-Tekkeşin M, Wright JM. The World Health Organization Classification of Odontogenic Lesions: A Summary of the Changes of the 2017 (4th) Edition. *Türk Patoloji Dergisi.* 2018;34(1). doi:10.5146/tjpath.2017.01410
13. Odontogenic and maxillofacial bone tumors. In: El-Naggar AK, Chan JKC, Grandis JR, Takata T, Slootweg P, editors. *WHO classification of Head and Neck Tumours.* 4th ed. Lyon: IARC; 2017.205–60.
14. Majumdar S, Uppala D, Rao AK, et al. Dentigerous Cyst Associated with Adenomatoid Odontogenic Tumour. *Journal of clinical and diagnostic research: JCDR.* 2015;9(5): ZD01-04. doi:10.7860/JCDR/2015/12516.5865
15. Panneerselvam K, Parameswaran A, Kavitha B, et al. Primary intraosseous squamous cell carcinoma in a dentigerous cyst. *South Asian Journal of Cancer.* 2017;6(3): 105. doi:10.4103/2278-330X.214579
16. Janata K, Janata C. (2012) Cysts and Tumors of the Jaw. In KJ Lee (Ed.), *K.J. LEE's Essential Otolaryngology Head and Neck Surgery* (10th ed., pp. 610-625). New York. McGraw Hill Companies.
17. Li TJ, Kitano M, Chen XM, et al. Orthokeratinized odontogenic cyst: a clinicopathological and immunocytochemical study of 15 cases. *Histopathology.* 1998;32(3): 242–251. doi:10.1046/j.1365-2559.1998.00380.x
18. Meral G, El AS, Taşar F, ve ark. Maksiller Ortokeratinize Odontojenik Kist. *Hacettepe Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi (clinical dentistry and research)* 2009. 33(2): 60-63.
19. Ogle OE, Santosh ABR. Medication Management of Jaw Lesions for Dental Patients. *Dental Clinics of North America.* 2016;60(2): 483–495. doi:10.1016/j.cden.2015.11.004
20. Nikitakis NG, Brooks JK, Melakopoulos I, et al. Lateral periodontal cysts arising in periapical sites: a report of two cases. *Journal of Endodontics.* 2010;36(10):1707–1711. doi:10.1016/j.joen.2010.06.015
21. Fowler CB, Brannon RB, Kessler HP, et al. Glandular odontogenic cyst: analysis of 46 cases with special emphasis on microscopic criteria for diagnosis. *Head and Neck Pathology.* 2011;5(4): 364–375. doi:10.1007/s12105-011-0298-3
22. Zornosa X, Müller S. Calcifying cystic odontogenic tumor. *Head and Neck Pathology.* 2010;4(4): 292–294. doi:10.1007/s12105-010-0197-z
23. Basile JR, Klene C, Lin YL. Calcifying odontogenic cyst with odontogenic keratocyst: a case report and review of the literature. *Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology, Oral Radiology, and Endodontics.* 2010;109(4): e40-45. doi:10.1016/j.tripleo.2009.12.026
24. Arruda JA, Silva LV, Silva L, et al. Calcifying odontogenic cyst: A 26-year retrospective clinicopathological analysis and immunohistochemical study. *Journal of Clinical and Experimental Dentistry.* 2018;10(6): e542–e547. doi:10.4317/jced.54528
25. da Graça Naclério-Homem M, Deboni MCZ, Simões AW, et al. Parodontal cyst: case report and review of the literature. *The Journal of Clinical Pediatric Dentistry.* 2004;29(1): 83–86. doi:10.17796/jcpd.29.1.jul1jw240x08335
26. Rajendra Santosh AB, Ogle OE. Odontogenic Tumors. *Dental Clinics of North America.* 2020;64(1): 121–138. doi:10.1016/j.cden.2019.08.008
27. Smitha T, Priya NS, Hema KN, et al. Ameloblastic carcinoma: A rare case with diagnostic dilemma. *Journal of oral and maxillofacial pathology: JOMFP.* 2019;23(Suppl 1): 69–73. doi:10.4103/jomfp.JOMFP_318_18
28. Narwal A, Devi A, Gupta S, et al. A radiolucent lesion presenting calcification histopathologically: a classical case of CEOT. *Journal of Experimental Therapeutics & Oncology.* 2018;12(4): 317–322.
29. Rao SP, Srivastava G, Smitha B. Ameloblastic fibroma. *Journal of oral and maxillofacial pathology: JOMFP.* 2012;16(3): 444–445. doi:10.4103/0973-029X.102515
30. Satish V, Prabhadevi MC, Sharma R. Odontome: A Brief Overview. *International Journal of Clinical Pediatric Dentistry.* 2011;4(3): 177–185. doi:10.5005/jp-journals-10005-1106
31. Koh KJ, Park HN, Kim KA. Gardner syndrome associated with multiple osteomas, intestinal polyposis, and epidermoid cysts. *Imaging Science in Dentistry.* 2016;46(4): 267–272. doi:10.5624/isd.2016.46.4.267
32. Dar MA, Alaparhi R, Yalamanchili S, et al. Bilateral coronoid hypoplasia and complex odontoma: a rare concurrence of developmental pathology and odontogenic tumour of the mandible. *BMJ case reports.* 2015;2015: bcr2015212022. doi:10.1136/bcr-2015-212022
33. Soluk Tekkesin M, Pehlivan S, Olgac V, et al. Clinical and histopathological investigation of odontomas: review of the literature and presentation of 160 cases. *Journal of Oral and Maxillofacial Surgery: Official Journal of the American Association of Oral and Maxillofacial Surgeons.* 2012;70(6): 1358–1361. doi:10.1016/j.joms.2011.05.024

34. Kim IK, Pae SP, Cho HY, et al. Odontogenic carcinosarcoma of the mandible: a case report and review. *Journal of the Korean Association of Oral and Maxillofacial Surgeons*. 2015;41(3): 139–144. doi:10.5125/jkaoms.2015.41.3.139
35. Chikosi R, Segall N, Augusto P, et al. Odontogenic carcinosarcoma: case report and literature review. *Journal of Oral and Maxillofacial Surgery: Official Journal of the American Association of Oral and Maxillofacial Surgeons*. 2011;69(5): 1501–1507. doi:10.1016/j.joms.2010.05.071
36. Schuch LF, de Arruda JAA, Silva LVO, et al. Odontogenic carcinosarcoma: A systematic review. *Oral Oncology*. 2018;85: 52–59. doi:10.1016/j.oraloncology.2018.08.017
37. Kunkel M, Ghalibafian M, Radner H, et al. Ameloblastic fibrosarcoma or odontogenic carcinosarcoma: a matter of classification? *Oral Oncology*. 2004;40(4): 444–449. doi:10.1016/j.oraloncology.2003.09.010

